

Europese Commissie
Directoraat-Generaal Gezondheid en consumentenbescherming
Eenheid C4 - Gezondheidsdeterminanten
L - 2929 LUXEMBOURG

Ons kenmerk	Inlichtingen bij	Doorkiesnummer	Den Haag
Onderwerp		Bijlage(n)	Uw brief

Geachte Commissie,

Onderstaand treft u aan de reactie aan van het Nederlandse kabinet met betrekking tot het Groenboek 'Bevorderen van gezonde voeding en lichaamsbeweging: een Europese dimensie voor de preventie van overgewicht, obesitas en chronische ziekten'.

Nederland steunt het initiatief van de Europese Commissie tot het opstellen van dit Groenboek. Hiermee wordt een belangrijke impuls gegeven aan het verder uitwerken van de WHO 'Global strategy on diet, physical activity and health' op Europees niveau. Overgewicht en chronische ziekten (onder andere hart- en vaatziekten, diabetes en kanker) vormen wereldwijd een explosief groeiend probleem dat vraagt om een gezamenlijke aanpak. Niet alleen bestrijding van ziekte, maar ook het voorkomen (preventie) van ziekte en het helpen van mensen bij het maken van de gezonde keuze is hierbij van belang. Gezondheid is een belangrijke factor in economische groei en ontwikkeling. Indien we ons niet gezamenlijk inzetten voor het bestrijden van gezondheids- en economische verschillen in Europa, zullen kosten voor gezondheidszorg en maatschappij de komende jaren dramatisch toenemen.

Europese aanpak en prioritering

Nederland is van mening dat het beleid ten aanzien van gezonde voeding en lichaamsbeweging primair een nationale en lokale aangelegenheid is, ook van de zorgverzekeraars. Nederland acht wel een ondersteunende en faciliterende rol van de Europese Commissie in het bevorderen van gezonde voeding en lichaamsbeweging (onderdeel van een gezonde leefstijl) van groot belang in de vorm van het uitwisselen van best practices. Ten aanzien van voeding (met name voedselveiligheid) heeft de Europese Commissie tevens een wetgevende rol (het aandragen en herzien van wetsvoorstellen). De steun vanuit de Commissie is belangrijk om het onderwerp nationaal en internationaal hoger op de politieke agenda te zetten en te houden en gericht actie te kunnen ondernemen. Hiertoe doet het Nederlandse kabinet enkele voorstellen.

Om gezonde voeding en lichaamsbeweging te bevorderen staat voor Nederland een intersectorale benadering voorop. Het is van groot belang dat op het gebied van landbouw, onderwijs, verkeer en transport, volkshuisvesting, milieu, economie en arbeidsomstandigheden een integrale aanpak ontstaat waarbij meerdere actoren (landelijke en lokale overheid, consument, niet-gouvernementele organisaties (NGO's), bedrijfsleven en wetenschappelijke instituten) betrokken zijn. Wat betreft de beleidsontwikkeling op het gebied van gezonde voeding en lichaamsbeweging door de lidstaten en de Europese Commissie stelt Nederland voor een toetsingskader te realiseren. Met een dergelijk kader kan worden getoetst of maatregelen van lidstaten en Europese Commissie voldoen aan de uitgangspunten voor gezonde voeding en lichaamsbeweging. Dit kan worden beschouwd als een nadere concretisering en operationalisering van de criteria die de Europese Commissie, conform artikel 152 van het Verdrag, gebruikt om te kunnen vaststellen of bij de bepaling en de uitvoering van elk beleid en elk optreden van de Gemeenschap een hoog niveau van bescherming van de menselijke gezondheid wordt verzekerd.

Het belang van maatregelen voor de aanpak van de bovengenoemde gezondheidsproblemen betreft de hele bevolking. Echter, speciale aandacht dient uit te gaan naar de volgende twee groepen waarbij de meeste gezondheidswinst te behalen is.

1. Personen met een lage sociaal economische status (opleiding, inkomen, beroep)
2. De jeugd (0-19 jaar).

Het Nederlandse kabinet is van mening dat op communautair niveau de prioriteit moet uitgaan naar het uitwisselen van goede praktijkvoorbeelden ('best practices') welke op nationaal niveau in gang zijn gezet. Nederland wil de volgende 3 speerpunten aandragen met een aantal voorbeelden als 'best practices':

1. *Het bevorderen van de groente- en fruitconsumptie, vooral bij de jeugd.* De consumptie van groente en fruit heeft positieve effecten op de gezondheid en moet daarom worden bevorderd. Voorlichting hierover is een goed instrument om de consument bewust te maken. Daarnaast moet groente en fruit goed toegankelijk en beschikbaar zijn. Vanuit het Gemeenschappelijk landbouwbeleid kan hier aan worden bijgedragen door in de marktordening groenten en fruit meer ruimte te creëren voor promotie en door te bekijken welke mogelijkheden het Plattelandsbeleid biedt om een gezonde leefstijl te bevorderen. Verder zou kunnen worden nagegaan welk effect de verlaging van de invoerheffingen op groenten en fruit heeft op de consumptie; daarbij is het ook interessant de rol van de detailhandel in de prijsvorming te bekijken. Een goed voorbeeld is het project schoolgruiten dat wordt uitgevoerd in Nederland en andere lidstaten (Zweden, Noorwegen, Denemarken, Frankrijk, België, Verenigd Koninkrijk). Dit project houdt in het verstrekken van groenten en fruit en voorlichting(smaterialen) aan leerlingen op de basisscholen (4-12 jaar). In Nederland blijkt deze aanpak een positief effect te hebben op de groente- en fruitconsumptie van de kinderen. De Europese Commissie heeft een belangrijke rol in de continuering van het project en het implementeren hiervan in de andere lidstaten.

2. *Het stimuleren van het geven van borstvoeding.* Borstvoeding heeft een positief effect op de gezondheid van moeder en kind. Uit onderzoek blijkt dat het krijgen van borstvoeding beschermt tegen middenoorontsteking, ontsteking van het spijsverteringskanaal, obesitas en hoge bloeddruk. Daarnaast zijn er aanwijzingen in het

afnemen van luchtweggerelateerde aandoeningen en eczeem. Voor de moeder verlaagt het geven van borstvoeding de kans op reumatoïde artritis en er is mogelijk bewijs voor een lagere incidentie van borst- en ovariumkanker. Het certificeren van instellingen met een goed borstvoedingsbeleid (Baby Friendly Hospital Initiative van WHO-Unicef) is hierbij van belang en het geven van eenduidige voorlichting moet door de Europese Commissie worden benadrukt.

3 . *Het stimuleren van voldoende lichaamsbeweging.* Voldoende beweging is nodig om overgewicht tegen te gaan en diabetes en andere chronische aandoeningen te voorkomen en te genezen. De (fysieke) ruimte (school, werk, recreatie, thuis) van burgers moet zo ingericht worden zodat men kan voldoen aan de gestelde norm voor gezond bewegen (in Nederland is dit minstens 5 dagen per week 30 minuten per dag) om nog grotere gezondheidsproblemen te voorkomen. Dit onderstreept wederom het belang van een intersectorale aanpak.

In Nederland zijn goede resultaten geboekt met de projecten 'Bewegen op Recept' en 'Hartslag Limburg' welke gericht zijn op het bevorderen van lichamelijk activiteit en waarin de genoemde samenwerkingsverbanden en een buurt- en wijkgerichte aanpak centraal staan. De Europese Commissie kan de informatie over deze effectieve interventies en soortgelijke projecten beschikbaar maken en stimuleren zodat andere lidstaten deze breed gaan toepassen.

Uitwerking van bovenstaande prioriteiten dient hand in hand te gaan met de realisatie van de volgende randvoorwaarden:

De op Europees niveau genomen maatregelen moeten in lijn zijn met de maatregelen op mondiaal niveau (WHO, Codex) dan wel daar worden uitgevoerd. De rol van de Codex Alimentarius bij het realiseren van de doelstellingen binnen de 'Global strategy' dient nader onderzocht te worden in bestaande comités, of een daartoe speciaal opgerichte werkgroep voeding. Denk hierbij aan het zodanig aanpassen van de standaarden dat er vanuit voedingskundig oogpunt betere producten ontstaan. Als lid van de Codex dient de Europese Unie het belang hiervan aan te geven.

Allocatie van financiële middelen. Europese budgetten voor innovatief gezondheidsonderzoek dienen structureel aandacht te besteden aan lichaamsbeweging en gezonde voeding (onder andere het EU Kaderprogramma, het EU Actieprogramma, het Jeugd en Onderwijs programma, maar bijvoorbeeld ook de verschillende structuurfondsen).

Om onderzoeksgegevens onderling goed te vergelijken is het essentieel dezelfde definities te hanteren en methodes voor het verzamelen van gegevens te standaardiseren.

Wat betreft voorstellen van de Europese Commissie voor wet- en regelgeving gaat momenteel de prioriteit uit naar de wetgeving ten aanzien van voeding en gezondheidsclaims waarvan de voedingsprofielen een onderdeel zijn, de toevoeging van vitamines en mineralen en bepaalde andere stoffen aan levensmiddelen, etikettering, voedingswaardedeclaratie en nieuwe voedingsmiddelen. Door verbeterde productinformatie zal de gezonde keuze voor de consument gemakkelijker worden gemaakt. Dit alles moet overigens niet leiden tot toenemende administratieve lasten voor het bedrijfsleven of burgers.

Tot slot is het noodzakelijk dat een gezaghebbend comité, binnen de bestaande structuren, de voortgang van genomen communautaire en nationale maatregelen bewaakt en tevens als aanjager van het proces te dient.

Nederlands standpunt en aanpak

Het Nederlandse kabinet gaat voor een integrale strategie die gericht is op het bevorderen van een gezond voedingspatroon en voldoende lichaamsbeweging. In de aanpak van overgewicht is, op initiatief van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), eind 2004 gestart met een convenant overgewicht. Doel van dit convenant is dat maatschappelijke partners en overheden via zelfregulering komen tot een gezamenlijke, brede aanpak die uiteindelijk leidt tot de gewenste gedragsverandering bij het individu, door de 'gezonde keuze' de 'gemakkelijke keuze' te maken. Het convenant overgewicht is begin 2005 ondertekend door de ministers van VWS, Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), de Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie (FNLI), de horeca, de cateraars, de supermarkten, de zorgverzekeraars, de werkgevers en de georganiseerde sport. De centrale doelstelling van het convenant is: het aantal volwassenen met overgewicht groeit niet verder en het aantal kinderen met overgewicht vermindert. Het convenant heeft een looptijd tot 2010. Als uitvloeisel van het convenant is oktober 2005, door de partners een geïntegreerd actieplan getiteld 'Energie in Balans' gepresenteerd. Dit plan richt zich via een setting aanpak (school, werk, thuis en recreatie) op het herstel van de balans tussen eten en bewegen.

Voorts zal Nederland dit jaar een nieuwe preventienota en een nieuwe voedingsnota uitbrengen. Een sportnota getiteld 'Tijd voor Sport' is recentelijk uitgebracht. Belangrijk onderdeel van deze nota is het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen, dat een belangrijke bijdrage zal gaan leveren aan het bevorderen van bewegen in relatie tot gezondheid.

Tot slot

Bijgevoegd zijn de antwoorden van Nederland op de specifieke vragen van de Commissie in het Groenboek. Nederland heeft hierbij ook het bedrijfsleven, verschillende NGO's, gezondheidsbevorderende instituten 'GBI's' (waaronder het Voedingscentrum en het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen), belangenorganisaties en de consumentenbond geconsulteerd. Deze partijen zullen allicht ook afzonderlijk reageren op het Groenboek.

We gaan er vanuit de Nederlandse reactie een prima basis vormt voor de realisatie van een Witboek gezonde voeding en lichaamsbeweging, waaraan wij wederom graag een actieve bijdrage willen leveren.

De Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

H. Hoogervorst

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Blad

5

Kenmerk

VWS